

ARHEOLOGIE ȘI MUZEOGRAFIE

1. A XIII-a Sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din 1978

de
S. DUMITRAȘCU

În zilele de 9—11 martie 1979 a avut loc la Oradea a XIII-a Sesiune anuală de rapoarte, privind rezultatele cercetărilor arheologice din 1978¹. Sesiunea s-a desfășurat sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România și a fost organizată de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor și Muzeul Țării Crișurilor².

Ședința de deschidere a Sesiunii anuale de rapoarte arheologice a avut loc vineri, 9 martie 1979, în Sala festivă a Muzeului Țării Crișurilor, cu care ocazie au luat cuvântul tovarășii Gh. Blaj, prim-secretar al Comitetului Județean Bihor al Partidului Comunist Român, Președintele Consiliului Popular Județean Bihor și prof. univ. dr. doc. D. M. Pippidi, președintele Comisiei Arheologice a Academiei de Științe Sociale și Politice a R. S. România, directorul Institutului de Arheologie al Universității din București, care a prezentat raportul: *Probleme prioritare ale cercetării arheologice românești, în anul 1978*.

După ședința de deschidere a avut loc vernisajul expoziției „Geto-dacii din bazinul Siretului“, la care a luat cuvântul prof. dr. doc. Radu Vulpe, decanul de vîrstă și de prestigiu științific a cercetărilor arheolo-

---

¹ Sesiunea a avut loc la Oradea în urma propunerii făcute Comisiei Arheologice a Academiei de Științe Sociale și Politice de Sever Dumitrașcu, membru al acestei comisii, cu ocazia ședinței sale de la București din 11 martie 1978. Propunerea, care relua o practică a prof. S. Mehedinți din perioada interbelică, prin care Congresele anuale ale geografilor din țara noastră se țineau în fiecare an în alt oraș al României, a fost acceptată de Comisia Arheologică a Academiei de Științe Sociale și Politice. Astfel, organizarea sesiunii a fost încredințată Muzeului Țării Crișurilor în urma aprobării primite din partea conducerii organelor județene de partid și de stat. Sesiunea s-a desfășurat sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România și a Institutului de Arheologie al Universității București.

² La organizarea sesiunii au luat parte S. Dumitrașcu, N. Chidioșan, D. Ignat, Al. Sășianu, Aurel Chiriac, Gh. Gorun și B. Ștefănescu. Se cuvine și cu acest prilej, să mulțumim tov. T. Popovici, I. Gyulai și E. Ardelean pentru sprijinul neprecuțit acordat rezolvării sarcinilor de ordin administrativ ridicate de organizarea întregii sesiuni.

gice din stațiunile dacice din valea Siretului. Prezentarea expoziției a fost făcută de dr. M. Brudiu, muzeograf la Muzeul Județean din Galați.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat apoi în zilele de 9 și 10 martie, în cinci secțiuni: 1. *Arheologia comunei primitive. Evoluția culturii trice timpurii*; 2. *Civilizația traco-geto-dacică*; 3. *Arheologia greco-romană. Procesul romanizării*; 4. *Formarea poporului român și a statelor românești*; 5. *Civilizația medievală românească*, fiind prezentate și discutate cu acribie și interes științific rapoartele înscrise în programul sesiunii.

În după amiaza zilei de 10 martie a avut loc ședința Comisiei Arheologice a Academiei de Științe Sociale și Politice a R. S. România, care a definitivat *planul de săpături arheologice pe anul 1979* și a hotărât ca a XIV-a Sesiune anuală de rapoarte să aibă loc în martie 1980 la *Constanța*, cu continuarea unui colocviu pe specialități la Tulcea.

Duminică, 11 martie 1979, a avut loc ședința de închidere a sesiunii, concluziile fiind prezentate de prof. dr. Hadrian Daicoviciu, directorul Muzeului de istorie a Transilvaniei.

După închiderea lucrărilor sesiunii, participanții au luat parte la o excursie științifică la obiective arheologice din valea Barcăului, cu care ocazie a fost vizitată *Cetatea de pământ de la Biharea* și biserica de piatră conservată *in situ* de la *Voievozi*. La *Biharea* rezultatele cercetărilor arheologice efectuate pînă în prezent au fost prezentate de dr. Sever Dumitrașcu, conducătorul șantierului arheologic, iar la *Voievozi* de dr. Radu Popa, conducătorul acestui șantier arheologic.

Prin amploarea sa (în program au fost înscrise 173 de rapoarte), prin numărul participanților de la Institutul de arheologie din București, de la Institutele de istorie și arheologie din Cluj și Iași, de la facultățile de istorie și de la toate muzeele din țară, sesiunea se înscrie în istoria arheologiei contemporane românești ca o manifestare de prestigiu. Prin această sesiune, timp de trei zile, Oradea a devenit, într-un fel, capitala arheologiei din țara noastră. Oradea a mai găzduit în deceniul ce s-a scurs încă două întruniri arheologice de prestigiu, simpozionul „*Dacii, istoria și civilizația lor*”³, ținut între 2—4 octombrie 1971 și simpozionul „*Noi descoperiri privind prefeudalismul și feudalismul timpuriu*”⁴, care și-a desfășurat lucrările între 4—6 noiembrie 1973, ambele cu participarea arheologilor din întreaga țară interesați în dezbaterile celor două teme ale simpoziunilor. Sesiunea din martie 1979 de la Oradea a încununat strădaniile orădene de participare la viața științifică, în speță, *arheologică*, din țara noastră. Comunicările celor două simpozioane au fost publicate în *Crisia*, iar rapoartele de săpături prezentate în 1979 vor vedea lumina tiparului într-un volum separat, ce se va publica la Oradea sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România.

³ V. *Crisia*, II, Oradea, 1972, *passim*.

⁴ V. *Crisia*, IV, Oradea, 1974, p. 7—118.

Înainte de a încheia aceste rânduri, aducem mulțumiri tuturor celor care au sprijinit organizarea acestei prestigioase sesiuni științifice de arheologie în orașul de pe Crișul Repede. Nu putem să nu amintim și cu această ocazie sprijinul dat organizării și desfășurării sesiunii de prof. I. Chira, președintele Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Bihor de Dr. Diaconu de la Institutul de Arheologie din București și Cornelia Stoica de la D.P.C.N. — București.

2. Expoziția „Civilizația geto-dacilor din bazinul Siretului“.

În ziua de 9 martie 1979, cu ocazia celei de a XIII-a *Sesiuni anuale de rapoarte*, s-a deschis expoziția „Civilizația geto-dacilor din bazinul Siretului“. Ea a fost organizată la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea⁵ de opt muzee din bazinul Siretului, instituții ce dețin un patrimoniu cultural inestimabil, care ilustrează istoria geto-dacilor din Moldova și nordul Cîmpiei Române: *Muzeul județean de istorie și artă Bacău*, *Muzeul orașenesc Roman*, *Muzeul județean de istorie Galați*, *Complexul muzeal Piatra Neamț*, *Muzeul Brăilei*, *Muzeul județean de istorie și etnografie Focșani*, *Muzeul județean Buzău* și *Muzeul de istorie Tecuci*.

Bazinul Siretului, de unde provin piesele arheologice ce alcătuiesc expoziția, deține în arheologia geto-dacilor o premieră ce se cuvine a fi amintită și în aceste rânduri: într-una din stațiunile sale, la *Poiana*, și-a început, încă înainte de primul război mondial, săpăturile și cercetările sale V. Pârvan (în 1913). Aceste investigații au fost continuate din însărcinarea magistrului, la început de Gh. Ștefan (1926) și apoi, din 1927, în mai multe campanii, de prof. R. Vulpe și E. Dunăreanu-Vulpe. Cercetările de la *Poiana* (identificată de prof. R. Vulpe cu antica *Piroboridava*) au condus cu timpul, și mai ales în ultimele patru decenii, la cercetările altor numeroase stațiuni din valea Siretului, dintre care noi amintim pe cele de la *Răcățău* (identificată cu *Tamasidava*) și *Bradul* (unde a fost localizată *Zargidava*), unde s-au efectuat întinse cercetări de V. Căpitanu și respectiv V. Ursachi, obținându-se strălucite rezultate asupra istoriei și civilizației daco-getice clasice. Aceștia li se adaugă cele de la *Piatra Neamț-Bîtca Doamnei*, de la *Barboși-Galați*, unde cercetările au fost făcute de un colectiv condus de N. Gostar și recentele săpături de la *Cîrlomănești*, j. Buzău, stațiune dacică cercetată sub conducerea arheologului bucureștean M. Babeș.

Din punct de vedere cronologic exponatele se înșiruie pe o perioadă de timp îndelungată, cuprinsă între sec. VI î.e.n.—sec. IV e.n. Din mulțimea lor variată⁶ amintim produsele atelierelor dacice de metalurgie: *unelte, arme, ustensile*; ale atelierelor vestiților olari daci: *cești și vase borcane* modelate cu mîna; *fructiere, străchini, oale, strecurătoare lu-*

⁵ Invitația organizării expoziției la Oradea a fost făcută de S. Dumitrașcu colegilor V. Căpitanu, M. Brudiu, V. Ursachi în mai 1978 la Cluj, cu ocazia sesiunii științifice a Muzeului de Istorie a Transilvaniei.

⁶ Cf. *Catalogul Expoziției „Civilizația geto-dacilor din bazinul Siretului“*, Galați, 1977, *passim*.

crate din pastă fină cu roata și produsele fine de la *bijuterii și monede* pînă la ustensile cu destinație medicală. Plastica în lut, în cadrul căreia se remarcă piesele de la Cîrlomănești — animale și păsări de valoare artistică, nu numai documentar-istorică, aruncă o lumină nebănuită asupra vieții spirituale a geto-dacilor din bazinul Siretului. Sînt remarcate cu ușurință produsele grecești și romane, civilizații cu care și geto-dacii din Moldova au venit în contact, ca peste tot în Dacia, capul de pod roman de la Barboși jucînd, în acest sens, un rol de mare însemnătate pentru continuarea și fortificarea acestor legături în epoca stăpînirii romane și romano-bizantine în Dacia, în romanizarea dacilor liberi din Moldova.

Continuitatea fondului demografic autohton este ilustrată concret în expoziție prin prezența neînteruptă a tehnologiei și tradițiilor culturale autohtone geto-dace în această îndelungată perioadă de peste un mileniu (sec. VI î.e.n.—IV e.n.) la care se referă expoziția.

După două luni (martie—aprilie), timp în care s-a bucurat de un interes real din partea vizitatorilor, datorită mării sale valori documentare, expoziția a fost găzduită în continuare de muzeele din Satu Mare și Baia Mare.

Fiind prima expoziție arheologică, a colegilor din muzeele menționate, în Crișana, la Oradea, expoziția „*Civilizația geto-dacilor din bazinul Siretului*” a contribuit din plin la cunoașterea vestigiilor geto-dacice din Moldova, cît și la cunoașterea cercetărilor deosebite efectuate de colegii noștri din răsăritul Carpaților, realizări ce se înscriu cu vigoare în istoria arheologiei românești, în cultura anilor noștri.

Expoziția a fost organizată la Oradea de colegii V. Căpitanu (Baia Mare), dr. M. Brudiu (Galați), V. Ursachi (Roman), Georgeta Cavadia și V. Bobi (Focșani), V. Sirbu (Brăila) și M. Constantinescu (Buzău), cărora le aducem alesele noastre mulțumiri.

Invitat la vernisajul expoziției și la sesiunea de la Oradea, prof. dr. doc. Radu Vulpe, cu nobila sa dragoste pentru tot ce este adevăr istoric și onestitate științifică, a deschis expoziția cu un cuvînt ce-l publicăm, cu permisiunea domniei sale, în acest volum, iar dr. M. Brudiu a prezentat publicului exponatele expoziției ce se înscrie ca o realizare de seamă a muzeografiei contemporane românești. Le adresăm, de asemenea, mulțumirile noastre.